

ಊರು ಸೇರಿ ಮಲಗಿದವನಿಗೆ ಕೆಂಡದಂತಹ ಜ್ವರ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತ ನಲ್ಲೂರಿಗೆ ಬಂದ ಶಿವಕುಮಾರ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯ ಮಾರನಹಳ್ಳಿಯ ರವಿಯ ಬೀಡಾ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಾ ಕುಳಿತ. ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನಡೆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ರವಿಯ ಬಳಿ ಹೇಳಿ, 'ಅಷ್ಟೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದಾರಿರಬಹುದು?' ಎಂದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ.

ಬೆರಗಾದ ರವಿ ಅಳುಕಿನಿಂದ, 'ತರಕಾರಿ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದಾ? ಅಕ್ಕನ್ನ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನೋಡಿದೀಯೆ ಅಲ್ಲಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

'ಇರಬಹುದು. ನನಗೂ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೇ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮುಖ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.'

'ರತ್ನಕ್ಕನೇ ಇರಬಹುದು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರು ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕೇನೇ ಇರ್ಬೇಕು. ನಿಂಗೊತ್ತಾ ಆಕೆ ಸತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾದ್ದು' ಎಂದು ರವಿ ತಣ್ಣಗೆ.

ಶಿವಕುಮಾರನ ಕೈಲಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟು ಬೆರಳು ಸುಟ್ಟಿತು. 'ಹ್ಲಾಂ!' ಎಂದವನು ರವಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆತಂಕದ ನೆರಳು. ನಿಡಿದಾಗಿ ಉಸಿರು ಹೊರ ಚೆಲ್ಲಿದ ರವಿ, 'ರತ್ನಕ್ಕೆ ಸತ್ತ ಮೂರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತು ಓಡಾಡುವ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಅನೇಕರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿದವರು ಚಳಿ ಜ್ವರ ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ರತ್ನಕ್ಕೆ ದೆವ್ವವಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಸುದ್ದಿ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಆಕೆಯ ದೆವ್ವವೇ ಕಾಣಿಸಿರಬಹುದು. ನೀನು ಹೆದರದೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ತೋಟದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಶಿವು, ನೀನು ಡಿಗ್ರಿ ಓದಿರೋನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೆ ನೌಕರಿನೂ ಸಿಗುತ್ತೆ.

ಹುಷಾರು ಮಾರಾಯ. ನೀನು ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಾ ಇರ್ತೀಯಾ?' ಎಂದು ಕಾಳಜಿ ತೋರಿದ.

ಅವನ ಕಾಳಜಿಗೆ ಥಾಂಕ್ಸ್ ಹೇಳಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಸುರಳಿ ಸುರಳಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, 'ರವಿ ಹೆದರ ಬೇಡ. ನನಗೆ ಏನೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿನವರಿಗೂ ಏನೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ನಡೆದದ್ದೇ ಬೇರೆ' ಎಂದು ಸುರಳಿಯ ಆಳಕ್ಕಿಳಿದ.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಶೀನಪ್ಪನ ತೋಟದ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣದಾದಾಗ ಶಿವಕುಮಾರ ಅರೆಗಳಿಗೆ ವಿಚಲಿತನಾದದ್ದು ಹೌದು. ಮರುಕ್ಷಣವೆ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆತ ಈಕೆ ಯಾರಿರಬಹುದು? ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಮಾಯವಾದಳು? ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ. ನೇರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿರಲಾರಳು.

ಬೇರೆ ದಾರಿ ಯಾವುದಿದೆ? ತೋಟದೊಳಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆ? ತೋಟದ ಬೇಲಿಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದ. ತೋಟದ ಗೇಟಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದೆ. ತೋಟದ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಬಂಡಿ ಜಾಡು ಕಾಣಿಸಿತು. ಕೆಟ್ಟ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆದ. ಅದು ಮಾರನಹಳ್ಳಿಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿತು. ತೋಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಟ್ಟ ಪಂಪ್ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿ ದೀವ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳವಾಗದಂತೆ ನಡೆದು ಗೂಡಿನಂತಹ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತೂರಿಸಿದ. ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬುಟ್ಟಿಯಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಪ್ರಾಯದ

ಹೆಣ್ಣು. ಮಿಲನ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದವರ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿದ. ಆತ ಮಾರನಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯ ಭೀಮಪ್ಪ. ಆತನನ್ನು ಮಳೆಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದ. ಹೆಣ್ಣು ಗುರುತು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎಲ್ಲೋ ನೋಡಿದ್ದಂತೆ ನೆನಪು.

ಶಿವಕುಮಾರನಿಗೆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥವಾಯ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯಿದ್ದ ಕೆಲ ಕಚ್ಚೆ ಹರುಕ ಪುರುಷರು ಬಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಮತ್ಯವೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಹೊಸತೇನಲ್ಲ. ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ. ಮುಂಜಾನೆ ಆರು ಗಂಟೆಯ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ದಾವಣಗೆರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದವನು ಅಲ್ಲಿ ದಿನಪೂರ್ತಿ ಅಲೆದಾಡಿ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದ. ಮನ ಸೇರಿ ಮಲಗಿದವನಿಗೆ ಜ್ವರ ಕಾಡಿದ್ದವು.

ಸಿಗರೇಟು ಉರಿದು ತಣ್ಣಗಾಗಿತ್ತು. ವಾತಾವರಣದ ತುಂಬ ಹೊಗೆಯ ಘಾಟು.

ರವಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ್ದ ಅಚ್ಚರಿ. ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆಂದಿದ್ದ ಉಸಿರ ಹೊರ ಚೆಲ್ಲೆ, 'ನಿಜಾನಾ?' ಎಂದವನು ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. 'ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ನೋಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ತರಕಾರಿ ರತ್ನಕ್ಕನ ಹಿರಿ ಮಗಳು ನಾಗವ್ವ ಇರಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗಂಡನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದ ನಾಗವ್ವ, ಅವನಿಗೆ ಹೊಲ ಮನೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತ, ತೌರಲ್ಲೆ ಉಳಿದಿದ್ದಳು. ರತ್ನಕ್ಕನಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರಿತ್ತು. ಕಷ್ಟ ಜೀವಿ'.

ರತ್ನಕ್ಕೆ ಐವತ್ತರ ಆಸುಪಾಸಿನ ಹೆಂಗಸು. ನೋಡಲು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದಳು. ಮೂರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ನಾಲಕ್ಕು ಎಕರೆ ಒಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗಿ, ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಳೆಯಾದರೆ ಬೆಳೆ. ಗಂಡ ಪರಸಪ್ಪ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಸ್ಥಿತ ಪ್ರಜ್ಞ. ಸದಾ ಅವರಿವರ ಹಿಂದೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾ, ಎಣ್ಣೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತ ಓಲಾಡುತ್ತ ಒಣ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂಥವನು.

ರತ್ನಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆಗಾಗ ಬೇರೆಯವರ ಹೊಲ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಸಾರ ತೂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಷ್ಟಗಳ ಬಿರುಮಳೆಗಂಜದ ಬೆಟ್ಟದಂತಹ ಹೆಣ್ಣು. ಮಾಸಲು ಸೀರೆಯಲ್ಲೂ ಮರೆಮಾಚಲಾಗದ ಅವಳ ಚೆಲುವಿಗೆ ಊರಿನ ಉಳ್ಳ ಗಂಡಸರು ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದಂತೆ ಅವಳು ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು.

ಅದೊಂದು ದಿನ ಭೀಮಪ್ಪನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ರತ್ನಕ್ಕನನ್ನು, ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದ ಭೀಮಪ್ಪ, ಸಂಜೆ ಆಳುಗಳು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಡುವಾಗ ರತ್ನಕ್ಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, 'ರತ್ನಮ್ಮ ಪಂಪ್ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಗೊನೆಯಿದೆ; ಬಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಮಾತಲ್ಲಿ ಜೇನು ಸವರಿ ಪಂಪ್‌ಹೌಸಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿ.

ಒಳ ಬಂದವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು, 'ರತ್ನಾ ಬಾಳಾ ದಿನದಿಂದ ನಿನ್ನೇಲೆ ಆಸೆಯಾಗಿದೆ. ನೀನೊಪ್ಪಿದರೆ ನಿನ್ನಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಾ ತಗಲ್ತೀನಿ. ಏನಂತೀಯಾ?' ಎಂದವನ ಮಾತಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ನುಣುಪಿತ್ತು.

ಕೈ ಕೊಸರಿಕೊಂಡ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಆವೇಷಗೊಳ್ಳದೆ, 'ನಾನು ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಹಾದ್ರ ಮಾಡಿ ಬದ್ಧಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಬಾಳ್ತೀನಿ. ಅದ್ಯೂ ಮೀರಿ ಕಷ್ಟ ಆದ್ರೆ ನನ್ನಕ್ಕನ್ನ ಕರ್ಕೊಂಡು ನಾಲಗೆ ಬೀಳ್ತೀನಿ. ನಾ ಯಾರಿಗೂ ಯದ್ದೋಳಲ್ಲ. ಸೆರಗೂ ಹಾಸೋಳಲ್ಲ. ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಮ್ಮೇ ಒಳ್ಳೇದು' ಎಂದು ಕಳೆಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕುಡುಗೋಲು ಸವರಿದಂತೆ ನುಡಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದಳು. ಭೀಮಪ್ಪನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮುಟ್ಟುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಾಯಗೊಂಡ ಮೃಗದಂತೆ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ನಿಂತ.

ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಭೀತಿಯ ಸಂಚಲನ. ಹೊರಳಾಡಿದಳು. ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ನರಳಿದಳು. ಭೀಮಪ್ಪನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮದ ಬೆಂಕಿ ಕೊಳ್ಳಿ ದೆವ್ವದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಭೀಮಪ್ಪನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ವರು ಸಾವಾಲ್ವ ರತ್ನಕ್ಕನ ಪುಟಿಯುವ ಮೈಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಲು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುತ್ತ ಸಮಯ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೇಗೆ? ದಾರಿ ಯಾವುದು? ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಗೆ? ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ಹೊರಳಾಡಿದವಳ ಮನದ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ರೇಖೆ ಮೂಡಿ ಬೆಳಕಾಯ್ತು.

ಎದ್ದವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಹೊಲದ